

Umre *Sualleri*

HAC VE UMRE İLE ALÂKALI FIKHÎ MESELELER VE MEZHEPLER ARASI FARKLAR

İHRAM AHKÂMI

1. Mesele:

Hanefî mezhebinde, ihrama girebilmek için, hem niyet, hem de telbiye şarttır. Sadece niyetle ihrama girilmiş olmaz.

Şâfiî mezhebinde, sadece niyetle ihrama girilmiş olur, telbiye şart değildir.

el-Haccu Ve'l-Umre, Sh. 22

2. Mesele

Hanefî mezhebinde, Mîkâttan önce ihrama girmekte kerâhet yoktur. Hatta ihram yasaklarına riayette zorluk olmayacaksa, Mîkâttan önce girilmesi daha efaldır.

Şâfiî mezhebinde, efdal olan Mîkât mahallinde ihrama girilmesidir. Mîkât mahallinden önce ihrama girilmesi ise kerâhetle câizdir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 48 – 49

3. Mesele

Hanefî mezhebinde, ihrama girmeden önce sadece vücudada koku sürmek müstehabdır, ihrama koku sürülmez.

Şâfiî mezhebinde, ihrama girmeden vücuda koku sürülebildiği gibi, ihrama koku sürülebilir. Fakat ihramı, niyetten sonra vücudundan çıkarırsa kokuyu izale etmeden tekrar giyemez.

4. Mesele

Hanefî mezhebinde, muhrimin (ihramlı kişi) izar ve ridasını çatal iğne ile tutturması, ilik açıp düğmelemesi ve birbirine bağlaması mekruhtur.

Şâfiî mezhebinde, izarı düğmeyle, iplikle, rapt etmesi câizdir. Fakat çatal iğneye ve iğneye cevaz yoktur. Ridanın bağlanması ise câiz değildir.

(**İzar**; vücudun belden aşağısına sarılan bez, **Rida** ise belden yukarısına sarılan beze verilen isimdir.)

5. Mesele

Hanefî mezhebinde, ihramlı kimse bir uzvun tamamına koku sürerse dem (küçükbaş kurban kesmek) gerekir. Şayet ihrama koku sürerse, sürülen yer bir karışa bir karış olur, sürülen koku da 12 saat çıkmazsa dem gerekir. Bir uzvun tamamına değil de, bir kısmına sürerse veya ihrama sürülen koku bir karışa bir karıştan az olur ya da koku 12 saatten önce giderse sadaka verilmesi icap eder.

Şâfiî mezhebinde, ihramlı iken bir uzva veya ihrama sürülen kokudan dolayı dem gerekir. Kokunun az veya çok olması neticeyi değiştirmez.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 144

6. Mesele

Hanefî mezhebinde, ihramlı kimse kokusuz yağ ile (zeytin-yağı, susam yağı gibi) süslenmek niyetiyle bir uzvunun tamamını yağlasa, kokulu nesne kullanan kimse gibi, dem icap eder. Eğer yağ, tedavi amaçlı kullanılırsa ceza terettüp etmez.

Şâfiî mezhebinde, eğer bu yağı saçına veya sakalına sürmüşse dem icap eder, başka bir uzvuna sürdüyse herhangi bir ceza icab etmez.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 145

7. Mesele

Hanefî mezhebinde, ihramlı olan kadınlar ellerine eldiven giyebilirler.

Şâfiî mezhebinde ise ihramlı kadınlar, ellerine eldiven giyemezler.

Tenvîrü'l-Kulûb

Tavâf AHKÂMI

1. Mesele

Hanefî mezhebinde, tavâfın abdestli olarak yapılması vâciptir.

- Ziyâret tavâfının cünüp veya hayızlı yapılmasından bedene (deve veya sığır cinsinden kurban), abdestsiz yapılmasından ise dem (koyun veya keçi cinsinden kurban) gerekir. Ayrıca tevbe eder.

- Vedâ ve Kudûm tavâflarının cünüp veya hayızlı yapılmasında dem, abdestsiz yapılmasından ise sadaka vermek gerekir. Nâfile tavâflar dahi aynı hükme tabidir.

- Umre tavâfı cünüp, hayızlı veya abdestsiz yapılırsa dem ve tevbe icap eder.

“Umre tavâfını yapmadan hayız gören bir kadın, Harem-i Şerîf’e giremez, namaz kılamaz, Kur’ân-ı Kerîm okuyamaz. Ancak otelinde zikir, tesbîhât ve istiğfar ile meşgul olarak temizlenmeyi bekler. Şayet temizlenmeden memleketine dönmesi icap ederse gusûl abdesti alır, Hareme gelir, tavâfını ve sa’yini yapar, saçlarından biraz keser ve ihramdan çıkar. Hayızlı olarak tavâf yaptığından bir dem kesmesi ve tevbe-istiğfar etmesi icap eder.”

- Hangi tavâf olursa olsun cünüp, hayızlı veya abdestsiz yapılan bir tavâf, abdestli olarak yeniden yapılırsa cezalar düşer.

Diğer üç mezhepte ise, tahâret tavâfın sıhhatinin şartıdır. Bu itibarla cünüp, hayızlı veya abdestsiz olarak yapılan tavâflar bâtıldır, hükümsüzdür.

İrşâdü’s-Sârî, s. 231-235; el-Mügnî, s. 204

2. Mesele

Hanefî mezhebinde, gücü ve kuvveti yerinde olan kimsenin, tavâfı yürüyerek yapması vâciptir, binerek yapması halinde vâcibin terkinden dolayı dem gerekir.

Şâfiî mezhebinde, gücü yerinde olan kimsenin yürüyerek tavâf yapması sünnettir. Terkinden herhangi bir ceza gerekmez. Ancak mekruh olur.

el-Haccu ve’l-Umre, s. 78

3. Mesele

Hanefî mezhebine göre tavâfa Haceru’l-Esved’den başlamak vâciptir. Haceru’l-Esved’i geçtikten sonra başlarsa, bir

şavt eksik kalmış olur. Tavâfın sonuna bir şavt ilave etmesi icap eder. Aksi halde, tavâfı bir şavt eksik yaptığı için hac tavâfında sadaka, umre tavâflarında dem, diğer tavâflarda da sadaka cezası gerekir. Fakat tavâfı iâde ederse ceza düşer.

Şâfiî mezhebine göre ise tavâfa Haceru'l-Esved'den başlamak şarttır, demle telâfi edilemez. Tavâfın yedi şavtının mutlaka ikmâli lâzımdır.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 82

4. Mesele

Hanefî mezhebinde, tavâfın Hatîm'in dışından yapılması vâciptir, Hatîm'in içinden yapılan tavâfın iâdesi mümkünse iâde eder. Eğer iâdesi mümkün değilse umre tavâfında bir şavt bile eksik olsa dem gerekir ve tavâfı sahihtir.

Şâfiî mezhebine göre ise tavâfın Hatîm'in dışından yapılması şarttır, Hatîm'in içinden yapılan tavâfın iâdesi gerekir, kurban ile telâfi edilemez.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 82

5. Mesele

Hanefî mezhebinde, tavâftan sonra kılınan iki rek'at tavâf namazı vâciptir. Bu namaz herhangi bir şekilde kılınmadığı takdirde ilk fırsatta kılınır. Memleketinde bile kılmış olsa bir ceza gerekmez. Ancak tavâf ile tavâf namazı arasında tevâlî (peş peşe yapılma) sünneti terk edilmiş olur.

Şâfiî mezhebinde ise, bu namaz sünnettir, vâcip değildir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 83

6. Mesele

Hanefî mezhebinde, arka arkaya birden çok tavâf yapan kimsenin, her tavâf için iki rek'at namaz kılması vâciptir. Kerâhet vaktinde arka arkaya yapılan tavâfların namazları kerâhet vaktinde kılınmaz. Kerâhet vakti dışında herbir tavâf için, ayrı ayrı iki rekat tavâf namazı kılınır.

Şâfiî mezhebinde, arka arkaya yapılan birden fazla tavâfın tamamı için sadece iki rek'at namaz kılınması kâfidir, her tavâf için ayrı namaz kılınması ise menduptur.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 84

7. Mesele

Hanefî mezhebinde, haccın farz olan tavâfı (diğer adıyla ziyâret tavâfı) ancak bayramın birinci günü fecr-i sâdık doğduktan sonra yapılabilir, bundan evvel yapılamaz. Taş, baş, traş tertibinden sonra yapılması sünnettir. Tertibi bozar, ziyaret tavâfını yaparsa sünnetin terkinde kerâhet vardır, tavâf caizdir.

Şâfiî mezhebinde, haccın farz olan tavâfı bayramın birinci günü gece yarısından sonra yapılabilir. Ancak tertip sünneti bozulacağından mekruh olur.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 75

8. Mesele

Hanefî mezhebinde, gerek tavâf gerekse sa'yin şavtlarını ara vermeden peş peşe yapmak sünnettir. Ancak farz namaz için kamet getirilmesi, abdestin bozulması veya ani bir mazeret halinde, tavâfa ara verilir, daha sonra kalan şavtlar tamamlanır.

Şâfiî mezhebinde ise bu tevâlî vâciptir. Ancak farz namaz için kamet getirilince, tavâfa ara verilir, imama uyulur.

Daha sonra kalan şavtlar tamamlanır. Farz için verdiği ara vacip olan tevâliyi bozmaz.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 89

KERÂHET VAKİTLERİ

1. Mesele

Hanefî mezhebinde, Harem sınırları içerisinde kerâhet vakitlerinde namaz kılmanın mekruh olma hükmü, aynen geçerlidir.

Şâfiî mezhebinde ise Harem sınırları içerisinde kerâhet vakitlerinde nâfile namazlar (tavâf namazı, ihram namazı, işrak namazı vb.) kılınabilir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 51

ARAFAT'TA VAKFE

1. Mesele

Hanefî mezhebinde arefe günü, güneş batıncaya kadar Arafat'ta kalmak vâciptir. Akşam vakti girmeden Arafat'tan ayrılan kimse, güneş battıktan sonra tekrar Arafat'a dönse bile üzerine dem vâcip olur. Ama bu kimse güneş batmadan geri dönerse ceza düşer.

Şâfiî mezhebinde ise, güneş batmadan Arafat'tan ayrılan kimseye dem gerekmez. Fakat ihtilaftan kurtulmak için dem müstehap olur. Ama güneş battıktan sonra tekrar geri dönerse kurban gerekmez.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 69, Tenvîru'l-Kulûb

2. Mesele

Hanefî mezhebinde, Arefe günü baygın olarak bile olsa Arafat'a getirilen kimse, vakfe yapmış sayılır ve haccı sahihtir.

Şâfiî mezhebinde ise, baygın olarak Arafat'a getirilen kimsenin vakfesi ve haccı sahih olmaz.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 71

3. Mesele

Hanefî mezhebinde, Arafat'ta öğle ve ikindi namazlarını, öğle namazının vaktinde cem'i takdim ile eda etmek sünnettir ve menâsik-i hacdandır.

Şâfiî mezhebinde ise, bu namazların yukarıda ifade edildiği şekilde kılınması sefer hükümleri ile alâkalıdır, menâsik-i hacdan değildir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 72

MÜZDELİFE AHKÂMI

1. Mesele

Hanefî mezhebinde, Müzdelife vakfesinin zamanı, fecr-i sâdıktan güneşin doğmasına kadardır. Bu süre zarfında şer'i mazereti olmadan bir müddet Müzdelife'de bulunmayan kimse için kurban terettüp eder.

Şâfiî ve Hanbelî mezhebinde ise, Müzdelife vakfesinin zamanı, gece yarısından sonra başlar, fecr-i sâdıka kadar devam eder. Bu süre zarfında Müzdelife'de bir an bile bulunan kimsenin vakfesi sahihtir. Hatta bu müddet zarfında oradan geçse bile yeterlidir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 100

Mâlikî mezhebinde ise, Müzdelife vakfesinin zamanı Arefe günü güneş batımından, fecr-i sâdık vaktine kadar olup, bu müddet zarfında yarım saat kadar Müzdelife'de bulunulması yeterlidir.

İrşâdü's-Sârî, s. 144

2. Mesele

Hanefî mezhebinde, Müzdelife vakfesine hastalık, yaşlılık, güçsüzlük gibi sebeplerle iştirak edememek ve kadınlar için de izdiham, özür sayılmıştır. Bu kimseler mazeretleri sebebiyle, Müzdelife vakfesine iştirak edemezlerse ceza terettüp etmez.

Şâfiî mezhebinde de hüküm böyledir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 159

3. Mesele

Hanefî mezhebinde, akşam ve yatsı namazlarının Müzdelife'de, cem'i te'hîrle kılınması vâciptir ve bu, hac menâsikindendir.

Şâfiî mezhebinde ise, bu namazların cem-i te'hîrle kılınması vâcip değil, sünnettir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 101

MİNA GÜNLERİ

1. Mesele

Terviye gününde Mina'da geceleme; öğle, ikindi, akşam, yatsı ve sabah namazlarını Mina'da cemâatle kılmak **dört mezhep** imamına göre de sünnettir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 130

2. Mesele

Hanefî mezhebinde, Teşrîk günlerinde Mina'da geceleme sünnettir. Hanefiler teşrîk günlerinde geceleme, şeytan taşlamayı kolaylaştıran bir konaklama olarak görmüşler, menâsik-i hacdan saymamışlardır.

Şâfiî mezhebinde ise teşrîk günlerinde Mina'da gecele-mek haccın vâciplerindendir. Bu gecelerin hiç birinde Mi-na'da kalmayan kimseye, dem gerekir. Fakat teşrîk günle-rinde bir gece bile Mina'da gecelenmiş olsa, dem gerekmez, diğer geceler için sadaka verilir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 131 / 160

3. Mesele

Hanefî mezhebinde, cemerât (cemre-i ûlâ - cemre-i vustâ - cemre-i kübrâ) arasında tertip şart değildir. Cemre-i ûlâyı atlayıp diğer cemrelere taş atan kimse dönüp cemre-i ûlâ taşlarını da atması halinde şart yerine gelmiş olur.

Şâfiî mezhebinde ise, cemreler arasında tertip şarttır. Bi-rinci cemreye taş atmadan ikinci cemreye taş atanın, attığı taşlar sahih olmayıp, tertibe göre tekrar taş atması gerekir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 105 - 106

4. Mesele

Hanefî mezhebine göre teşrîk günlerinde, Mina'da gece-leyen kimsenin, en geç kurban bayramının dördüncü günü fecr-i sâdık doğmadan, Mina hudutlarını terk etmesi gerekir. Şayet fecr-i sâdık doğduğu halde, Mina sınırları içinde bulu-nuyorsa dördüncü günün taşlarını da atması vâcip olur.

Şâfiî mezhebine göre ise, Mina'yı üçüncü gün terk eden-ler kurban bayramının üçüncü günü akşam namazının vak-ti girmeden Mina sınırları dışına çıkmış olmaları lazımdır. Akşam namazının vakti girdiğinde hâlâ Mina sınırları için-de olurlarsa, bu kimselerin dördüncü günün taşlarını da atmaları vâcip olur.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 110-111

5. Mesele

Hanefî mezhebinde, Taş atma vakti, bayramın birinci günü fecr-i sâdığın doğması ile başlar, ertesi gün fecr-i sâdığın doğmasına kadar devam eder. Ancak taşların güneş doğmadan önce atılması mekruh, güneşin doğuşundan zeval vaktine kadar atılması sünnet, zeval vaktinden ertesi gün fecr-i sâdıkâ kadar atılması ise mekruhtur.

- Bayramın ikinci ve üçüncü günleri ise zevalden sonra başlar, ertesi gün fecr-i sâdıkâ kadar devam eder. Bu hususta **dört mezhep imamının** da ittifakı vardır. (Zevalden önce taşların atılmasının câiz olduğuna dair İmâm-ı Âzam Hazretlerine isnat edilen rivâyet zayıftır.)

- **İmâm-ı Âzam**'a (rah.) göre, bayramın dördüncü günü Mina'dan ayrılmak isteyenler için, zevalden önce taşların atılması câizdir. **İmâmeyn**'e göre ise dördüncü gün de taşlar yine zevalden sonra atılır.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 109

6. Mesele

Hanefî Mezhebinde, bayramın dördüncü günü, güneşin batması ile gerek edâ gerek kazâ cihetinden taş atma vakti sona erer. Bir günün taşlarının tamamını veya yarıdan çoğunu vaktinde atmayan kimseye dem icap eder. Bir günün taşlarının çoğunu atan kimsenin, kalan her bir taş için bir sadaka vermesi gerekir.

Şâfiî Mezhebinde ise, taş atma vakti dördüncü gün akşam vaktinin girmesi ile sona erer. Vaktinde atılmayan her günün taşları için bir dem gerekir. Ancak bu kimseler dördüncü gün güneş batmadan önce atmadıkları taşları kaza

ederlerse ceza düşer. **Hanefî mezhebinden** İmâmeyn'e göre de hüküm aynıdır.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 109; Fethu'l-Kadîr 2/251

7. Mesele

Hanefî mezhebinde taş atmak için başka bir hacı tarafından vekil tayin olunan kişi, önce kendi taşını atar, arkasından vekil olduğu kişinin taşını atar.

Şâfiî mezhebinde ise, taş atmak için vekil tayin edilen kişi, önce kendi taşlarının hepsini bütün cemrelere atar ve sonra vekil olduğu kimsenin taşlarını atar. Aksi takdirde câiz olmaz. Çünkü Şâfiî mezhebinde cemreler arasında tertip şarttır.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 113

SA'YİN AHKÂMI

1. Mesele

Hanefî mezhebinde, sa'y vâciptir. Terkinde dem gerekir.

Sa'y ancak tavâftan sonra yapılır. Tavâftan önce yapılan sa'y hükümsüzdür.

Şâfiî mezhebinde ise, sa'y rükündür. Sa'y yapmayan kimsenin haccı ve umresi tamam sayılmaz.

İrşâdü's-Sârî s. 238; el-Mügnî, s. 233- 237

2. Mesele

Hanefî mezhebinde, haccın sa'yi Arafat'a çıkmadan önce ihram giyerek nâfile bir tavâftan sonra yapılabilir, bu takdirde farz olan tavâfın ifasından sonra sa'y tekrar gerekmez. Ancak efdal olan, sa'yi ziyâret tavâfından sonra yapmaktır.

Şâfiî mezhebinde ise, haccın sa'yi, nâfile bir tavâftan sonra yapılamaz. Ancak kudûm tavâfından sonra yapılabilir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 94

3. Mesele

Hanefî mezhebinde tavâfı abdestli olarak yapan bir kimşenin, abdesti bozulsa, sa'yi abdesti olmadan yapması sahihtir. Bu kimseye her hangi bir ceza icap etmez.

Şâfiî mezhebinde de hüküm aynıdır.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 94-96

4. Mesele

Hanefî mezhebinde, sa'yin dört şavtını yapan fakat yedi şavtı, herhangi bir sebeple tamamlayamayan kimse kalan şavtlar için sadaka verir ve sa'yi tamam olur. Üç şavt, sa'y için kâfi değildir.

Şâfiî mezhebinde ise sa'yin yedi şavtının tam olarak îfâ edilmesi şarttır. Bir adım bile eksik olsa ihramdan çıkılmaz. Çünkü sa'y, rukündür.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 95

5. Mesele

Hanefî mezhebinde, sa'ye yürümeye gücü yeten kimse sa'yi tekerlekli sandalye ile yapamaz.

Şâfiî mezhebinde ise, sa'ye yürümeye gücü yetenin, tekerlekli sandalye ile yapması câizdir, yürümesi ise evlâdır.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 95

TIRAŞ AHKÂMI

1. Mesele

Hanefî mezhebinde, halk (saçı kazıtma) ve taksirde (saçı kısaltma) sünnet olan, başın tamamının kazınması veya saçların tamamının parmak ucu (1,5-2 cm.) kadar kısaltılmasıdır. Başın dörtte birini kazıtır veya kısaltırsa sadece vâcip yerine gelmiş olur, sünnet terk edilmiş olur.

Şâfiî mezhebine göre ise, sünnet olan başın tamamının kazıtılması veya kısaltılmasıdır. Ancak baştan üç tel saçın kesilmesi ya da kısaltılması da yeterli olur.

2. Mesele

Dört mezhep imamı da erkekler için saçları kazıtmanın, kısaltmaktan efdal olduğu hususunda ittifak etmişlerdir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 116

3. Mesele

Hanefî mezhebinde kafasında saç bulunmayan kimsenin ihramdan çıkmak için usturayı veya makinayı başında gezdirmesi yeterlidir.

el-Mebcut, 4/70

Şâfiî fukahâsına göre ise başında saç olmayan kimsenin ihramdan çıkmak için usturayı başında gezdirmesi müstehaptır.

4. Mesele

Hanefî mezhebinde, hacda tıraş olma vakti bayramın ilk günü fecr-i sâdıktan itibaren başlar ömrün sonuna kadar devam eder. Bu süre zarfında her ne zaman tıraş olursa, ihramdan çıkmış olur. Tıraş olmadıkça ihram yasakları

devam eder. Ancak, İmâm-ı Âzam'a (rah.) göre bayramın üçüncü günü güneş batıncaya kadar tıraş olmak vâciptir, daha sonraya bırakılırsa dem icap eder.

Umrede ise; sa'yden sonra tıraş olunur ve ihramdan çıkılır. Tıraş olmayan kadın veya erkek, tıraş olmadıkça ihram yasaklarından kurtulamaz. Nerede ve ne zaman tıraş olursa, ihramdan çıkmış olur.

Sâfiî ve Hanbelî Mezhepleri ile İmâm-ı Yûsuf ve İmâm-ı Muhammed'e göre Bayramın üçüncü günü akşamına kadar tıraş olmak vâcip değil sünnettir. Daha sonraya bırakılması halinde ceza gerekmez. Ancak tıraş olmadıkça ihram yasakları devam eder.

Fethu'l-Kadîr, 2/241; İrşâdü's-Sârî, s. 154

5. Mesele

Hac ve umrede **İmâm-ı Azam (rah.) ve İmâm-ı Muhammed'e (rah.)** göre tıraş olma yeri Harem bölgesidir. Harem bölgesi dışında tıraş olan kimse ihramdan çıkmış olur, fakat dem icap eder.

İmâm-ı Yûsuf (rah.) ve İmâm-ı Züfer (rah.)'e göre ise, Harem bölgesi içinde tıraş olmak vâcip değil sünnettir. Bu itibarla Harem bölgesi dışında tıraş olmak cezayı gerektirmez.

İrşâdü's-Sârî, s. 154

6. Mesele

Hanefî mezhebinde henüz ihramdan çıkacak duruma gelmemiş olan kimse başka birisini tıraş etse tıraş eden muhri-me (ihramlı kimse) sadaka, tıraş olana ise dem cezası gerekir.

Ancak, ihramdan çıkma durumuna gelmiş kimse hem kendini hem de aynı durumdaki başka ihramlıyı tıraş edebilir.

Şâfiî mezhebinde ise, izin alarak tıraş etti ise tıraş eden muhrime (ihramlı kimse) ceza terettüp etmez. Fakat yaptığı bu işten dolayı günah işlemiş olur, tevbe etmesi gerekir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 146

HACDA VEKÂLET

1. Mesele

Hanefî mezhebinde, farz olan haccını yapmamış olan bir kimse, başkasının farz haccına vekil olarak gidebilir. Ancak bu, kerâhetle câizdir.

Şâfiî mezhebinde ise, kendi yerine hac yapmamış kimse-nin, başkasının yerine vekil olarak hacca gitmesi câiz değildir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 22

HACC-I KIRAN

1. Mesele

Hanefî mezhebinde hacc-ı kıran yapan kişi; hem haccı hem umreyi alâkadar eden hususlarda ihram cinâyeti işler-se biri umre, diğeri de hac için olmak üzere iki dem veya iki sadaka vâcib olur. İhramlıyken dikişli elbise giymek, güzel koku sürünmek, ihramlıyken tıraş olmak gibi.

2. Mesele

Hanefî mezhebinde, hacc-ı kıran yapan kişi, evvela hac-cın umresini, sonra kudûm tavâfını yapar, ihramdan çık-madan terviye gününü bekler. Yevmi terviyede, önce Mi-na'ya, sonra da Arafat'a giderek hac menâsikini tamamlar.

Şâfiî mezhebine göre ise, hacc-ı kıran yapan kişi, hacc-ı ifratta olduğu gibi hareket eder. Umre için ayrı tavâf ve sa'y

yapmaz. Haccın tavâfı ve sa'yi, umrenin de tavâfı ve sa'yi sayılır. Eğer haccın sa'yini Arafat'a çıkmadan evvel yapacaksa kudûm tavâfından sonra bu sa'yi yapabilir. Hulâsâ Şâfiîlere göre haccı ifrad ile hacc-ı kıran arasındaki fark; hacc-ı kırandaki hem hacca hem umreye niyet edilmesi ve kurban kesilmesi, hacc-ı ifratta ise sadece ifrat haccına niyet edilmesi ve kurban kesilmemesidir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 194; Tenvîru'l-kulûb

3. Mesele

Hanefî mezhebinde taş, baş (kurban), tıraş sıralaması vâciptir. Bu tertibin bozulması halinde dem gerekir. Bu, İmâm-ı Âzam'ın (rah.) kavlidir, İmameyn'e göre ise tertip sünnettir.

Şâfiî mezhebinde ise bu tertip vâcip olmayıp sünnettir, tertibin bozulmasıyla kurban gerekmez, ancak sünnete muhâlif hareket edilmiş olur.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 118

KURBAN AHKÂMI

1. Mesele

Hanefî mezhebinde hacc-ı kıran ve hacc-ı temettû yapanlar kesmiş oldukları hac kurbanlarının etinden yiyebilirler. Çünkü kesilen bu kurban, Rabbimizin, bize hac ve umreyi beraber yapmayı nasip ettiği için kesilen şükür kurbanıdır.

Şâfiî mezhebine göre ise, kesilen bu kurban haccın şükür kurbanı olmayıp ceza kurbanı hükmündedir. Ceza kurbanının etinden sahipleri yiyemez. Çünkü Şâfiîlere göre temettû haccı yapanın, bu kurbanı kesmesine sebep terviye

gününde Harem'den ihrama giriyor olmasıdır. Hâlbuki asıl olan, Mîkât sınırlarının dışından ihrama girmektir. Bunu telâfi etmek için bu kurbanı kesmiş oluyor. Hacc-ı kıran yapan da aynı ihramla hem haccı, hem de umreyi birleştirdiği için bu kusurunu telâfi maksadıyla kesiyor. Çünkü hacda asıl olan hacc-ı ifrattır. Şâfiîlere göre sünnet olan budur.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 175; el-Îzah fi'l-Menâsik, İmâm Nevevî, Şerh-i İbn-i Hacer el-Heytemî, s. 437

2. Mesele

Hanefî mezhebinde hacc-ı temettû ve hacc-ı kıran için kesilen kurbanların zamanı, kurban bayramının ilk üç günüdür. Bu kurbanlar ancak Harem bölgesinde kesilebilir.

Şâfiî mezhebinde ise bu kurbanların, kurban bayramı günlerinde kesilmesi efdal ise de zarûrî değildir. Kurban bayramı günleri dışında da kesilebilir. Harem bölgesinde kesilmesi ise mecbûrîdir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 195

3. Mesele

Hanefî mezhebinde, ceza kurbanlarının Harem sınırları içinde kesilme mecbûriyeti vardır. Sadaka cezalarının ise Harem sınırları içinde verilmesi efdal ise de Harem dışında da (mesela Türkiye'de) verilmesi câizdir.

Şâfiî mezhebinde ise, hem ceza kurbanlarının hem de ceza sadakalarının Harem hudutları içinde ifâsı şarttır.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 140

HACDA TAHALLÜL

Hacda iki türlü tahallül (ihram yasaklarının kalkması) vardır.

1. Mesele

Hanefî mezhebine göre birinci tahallül, bayramın ilk günü taş, kurban ve tıraş menâsikinın tamamlanması ile başlar. İkinci tahallül ise, ziyâret tavâfı tamamlanınca başlamış olur. (Sa'yin yapılmış olması, ikinci tahallül için şart değildir.)

Birinci tahallül ile cimâ (cinsî beraberlik) hariç bütün ihram yasakları kalkar.

Şâfiî mezhebinde ise, birinci tahallül için şu üç şeyden ikisinin yapılması kâfidir.

1- Taş Atmak, 2- Tıraş olmak (halk ve taksir), 3- Tavâf ve sa'y yapmak, yani Taş ile Tıraş – Taş ile Tavâf – Tıraş ile Tavâf. Bu üçünden birisi yapılmıca birinci tahallül gerçekleşmiş olur.

el-Îzah fi'l-Menâsik, İmâm Nevevî,
Şerh-i İbn-i Hacer el-Heytemî, s. 453-454

2. Mesele

Hanefî mezhebinde, Arafat vakfesinden sonra, birinci tahallülden önce, cimâ yapan ihramlının haccı fâsit olmaz. Fakat bedene (deve veya sığır cinsi) kurban kesmesi icap eder, kestigi takdirde haccı sahihtir.

Şâfiî mezhebine göre ise, haccı ifsat olur ve hem de bedene (deve veya sığır) kurban keser.

3. Mesele

Hem **Hanefî** ve hem **Şâfiî** mezhebinde, cimâyâ götüren sebeplerden olan öpme, şehvetle dokunma ve sarılma gibi

şeyleri yapan ihramlı kişiler için dem icap eder, ister inzâl vâkî olsun, ister olmasın fark etmez.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 158

UMRE AHKÂMI

1. Mesele

Hanefî ve Mâlikîlere göre ömürde bir kere umre yapmak sünnet-i müekkededir.

Şâfiî ve Hanbelîlere göre ise, ömürde bir kere umre yapmak farzdır.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 134

2. Mesele

Hanefî mezhebinde, umrenin farzı, ihram ve tavâf olmak üzere ikidir.

Şâfiî mezhebinde ise umrenin farzı; ihram, tavâf, sa'y ve tıraş olmak üzere dördtür. Ayrıca tertib; bu sıraya göre ifâ etmek de farzdır, bu tertip bozulamaz.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 134

3. Mesele

Hanefî mezhebinde, umre tavâfının dört şavtını yapmadan önce cimâ vâkî olursa umre fâsit olur. Ayrıca cezâ olarak bir dem gerekir, umresini tamamladıktan sonra tekrar baştan kaza eder. Dört şavttan sonra cimâ yapılmış olursa, umre ifsat olmaz. Lakin ceza olarak dem icap eder.

Şâfiî mezhebinde ise tıraş olmadan evvel bile cimâ edenin, umresi fâsit olur. Ayrıca ceza olarak bir bedene (deve veya sığır) kesmesi gerekir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 157

4. Mesele

Hanefî mezhebine göre Arefe günü sabahından bayramın dördüncü günü akşamına kadar umre yapılması tahrimen mekruhtur.

Şâfiî mezhebinde ise, bu günlerde umre yapılabilir. Fakat bu umrenin fazileti senenin diğer günlerinde yapılan umreler gibi olmaz. Çünkü bu günlerde efdal olan, hac menâsi-kiyle meşgul olmaktır.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 136

5. Mesele

Hanefî mezhebinde, Harem hudutları içinde bulunanlar için, umre yapacakları zaman ihrama girecekleri en faziletli mekân, Ten'im mescididir.

Şâfiî mezhebinde ise, bunlar için umre ihramına girilecek en faziletli mekân önce Ci'râne, sonra Ten'im, sonra Hudeybiye'dir.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 136

6. Mesele

Hanefî mezhebine göre umrede sa'y ve tıraş vâciptir. Terkinde dem gerekir.

Şâfiî mezhebine göre ise, umrede sa'y ve tıraş rukündür. Bunların biri terk edilirse umre sahih olmaz.

HACDA TERTİP MEVZUU

1. Mesele

İmâm-ı A'zam Hazretlerine göre; hacda, taş atma - kurban kesme - tıraş olma arasındaki tertibe uymak vâciptir. Bu tertibe uyulmaması halinde dem gerekir. Bu üçü ile haccın tavâfı arasında tertibe uymak ise sünnettir. Yani taş - kurban - tıraş menâsikinden sonra ihramsız olarak tavâf yapılması sünnettir.

Diğer üç mezhep ile İmâm Ebû Yûsuf (rah.) ve İmâm-ı Muhammed'e (rah.) göre ise bu tertip sünnettir. Dolayısı ile tertibin terkinden ceza gerekmez. Ancak sünnete mazeretsiz uyulmaması mekruh olur.

İrşâdü's-Sârî, s. 155 ve 240; Fethu'l-Kadîr, 2/252

VEDÂ TAVÂFI

1. Mesele

Hanefî mezhebinde, umre yapan kimselerin, vedâ tavâfı yapmaları gerekmez. Ancak, hac yaptıktan sonra Mekke-i Mükەرreme'den ayrılırken vedâ tavâfı yapılması vâciptir. Terkinde dem (koyun veya keçi cinsinden kurban) icap eder.

Şâfiî mezhebinde ise, umre için gelenlerin Mekke-i Mükەرreme'den ayrılırken vedâ tavâfı yapması vâciptir. Terkinde dem (koyun veya keçi cinsinden kurban) icap eder.

el-Haccu ve'l-Umre, s. 125, 513 el-İzâh, İmam Nevevi sh.513

2. Mesele

Hanefî mezhebinde, haccın farz olan tavâfından sonra yapılan her hangi bir nâfile tavâf, vedâ tavâfı yerine geçer.

Vedâ tavâfını yapan kimsenin, Mekke-i Mûkerreme'de ikâmete devam etmesi durumunda, vedâ tavâfının yenilenmesi gerekmez. Tekrar tavâf yaparsa en son yaptığı tavâf, vedâ tavâfı sayılır.

Şâfiî mezhebinde ise, Mekke-i Mûkerreme'den ayrılacağı zaman vedâ tavâfı yapılmalı, vedâ tavâfı yapıldıktan sonra Mekke-i Mûkerreme'den hemen ayrılmalıdır. Sefer hazırlığı dışında, hasta ziyâreti ve ticaret gibi sebeplerle Mekke-i Mûkerreme'de ikâmete devam edilirse Mekke-i Mûkerreme'den ayrılırken tekrar vedâ tavâfı yapılması icap eder.

UMREDE SIKÇA SORULAN SUALLER VE CEVAPLARI

1. İhramlı kişi kendini ve arkadaşını tıraş edebilir mi?

Cevap:

İhramlı kişi kendisini ve arkadaşını tıraş edemez, tıraş ettiği takdirde ceza lazım gelir.⁵³ Ancak ihramdan çıkma vak-tinde (yani tavâf ve sa'y bittikten sonra) kendisini veya arkadaşını tıraş ettiği zaman herhangi bir şey lazım gelmez.^{54, 55}

2. İhramlı iken elin bir tarafına koku sürülse yahut sabunlansa ceza icap eder mi?

Cevap:

İhramlı iken bir uzuvdan azına koku sürülürse sadaka (bir sadaka-ı fıtır miktarı⁵⁶) lazım gelir.⁵⁷

⁵³ İhramlı olan kimse başının 4/1 veya daha fazlasını tıraş ederse, kurban lazım gelir. 4/1'den daha azını tıraş ederse, sadaka lazım gelir. (Muhtasaru'l-Kudûrî, s. 86)

⁵⁴ وإذا حلق أي المحرم (رأسه) أي رأس نفسه (أو رأس غيره) أي ولو كان محرما (عند جواز التحلل) أي (الخروج من الإحرام بأداء أفعال النسك) (لم يلزمه شيء) الأولى: لم يلزمهما شيء

⁵⁵ İrşâdû's-Sâri ilâ Menâsiki'l-Molla Aliyyi'l Kârî, s. 253.

⁵⁶ Ni'met-i İslâm, s. 1160.

⁵⁷ Muhtasaru'l-Kudûrî, Kitâbu'l Hac, Bâbu Cinâyâtî'l-Muhrim, s. 43.

3. Elin tamamının kokulu mendil ile silinmesinde veya kokulu sabunla yıkanmasında ceza var mıdır?

Cevap:

Baş, el ve ayak gibi kâmil bir uzvuna veya daha fazlasına güzel kokulu şeyler kullanılırsa kurban lazım gelir.⁵⁸

4. İhrama koku sürülse ceza icap eder mi?

Cevap:

وَقَالَ فِي الْبَحْرِ وَسُنَّ اسْتِعْمَالَ الطَّيِّبِ فِي بَدَنِهِ فَيَدَّ بِالْبَدَنِ إِذَا لَا يَجُوزُ
التَّطَيُّبُ فِي الثَّوْبِ مِمَّا يَبْقَى عَلَيْهِ عَلَى قَوْلِ الْكُلِّ عَلَى إِحْدَى الرَّوَائِثَيْنِ
عَنْهُمَا قَالُوا: وَبِهِ نَأْخُذُ اهـ. حاشية الشرنبلالي

Bahr'da şöyle dedi: “Bedenine koku sürmesi sünnettir.” Burada beden ile kayıtladı. Çünkü aynı kalacak şekilde el-biseye koku sürmek caiz değildir. Bu hüküm İmâmeyn'den gelen iki rivayetten biri üzerine hepsinin kavlidir. Dediler ki biz bu görüşü kabul ederiz.⁵⁹

وَهَذَا بِخِلَافِ الثَّوْبِ الْمُطَيَّبِ كُلُّهُ أَوْ أَكْثَرُهُ فَإِنَّهُ يُشْتَرَطُ لُجُوبُ الدِّمِّ بِلُبْسِهِ
مُطَيَّبًا دَوَامُهُ يَوْمًا فَإِنْ كَانَ أَقَلَّ مِنْ يَوْمٍ فَعَلَيْهِ صَدَقَةٌ وَالْمُعْتَبَرُ فِي وُجُوبِ
الدِّمِّ كَثَرَةُ الطَّيِّبِ فِي الثَّوْبِ وَالْمَرْجِعُ فِيهِ الْعُرْفُ حَاشِيَةِ الشَّرَنْبَلَالِيِّ

Tamamı veya çoğu kokulanmış elbise bu kaidenin dışındadır. Çünkü kurbanın vacip olması için kokulu olan elbise bir gün üzerinde bulunmalıdır. Eğer bir günden az bulunursa sadaka vermesi vaciptir. Kurban vacip olmasında

⁵⁸ el-Lübâb fî Şerhi'l-Kitâb, c. 1, s. 203; Mecmû'atü'z-Zühdiyye, s. 296.

⁵⁹ Şürûnbülâli, Dürer Hâşiyesi, s. 219.

muteber olan elbisede kokunun çok olmasıdır. Bu hususta örfe müracaat edilir.⁶⁰

5. İhramın altına iç çamaşır, çorap giymekte ceza var mıdır?

Cevap:

(أَوْ لَبَسَ مَخِيطًا أَوْ سَتَرَ رَأْسَهُ يَوْمًا) كَامِلًا وَإِنْ كَانَ أَقَلَّ مِنْهُ فَعَلَيْهِ
الصَّدَقَةُ، وَعَنْ أَبِي يُوسُفَ أَنَّهُ إِذَا لَبَسَ أَكْثَرَ مِنْ نِصْفِ يَوْمٍ فَعَلَيْهِ دَمٌ
درر الحکام فی شرح غرر الاحکام

...veya dikişli elbise giyse yahut tam bir gün başını örtse kurban vacip olur. Eğer bir günden az ise o kimse üzerine sadaka vaciptir. İmam Ebû Yûsuf Hazretleri; eğer bir günün yarısından fazla olursa o kimse üzerine kurban vaciptir, demiştir.⁶¹

6. Ten'im veya Zülhuleyfe'de niyet yapmayı unutup, Harem'e gelince hatırlayan ne yapmalıdır?

Cevap:

Fiil niyet makamındadır. Mikat mahalline giderken umre niyeti ile gittiği için fiili niyet yerine geçer.

7. Hıl mahalline (Ci'râne-Ten'im-Hudeybiye) grup ile gidilse, fakat niyet edilmese ceza icap eder mi? (Mekke-i Mükerreme'den Ci'râne-Ten'im-Hudeybiye gibi umre için ihrama girilen yerlere grupla beraber gidip ihrama girmeyen kişiye bir şey lazım gelir mi?)

Cevap:

Bir şey lazım gelmez, cezası yoktur. Çünkü Mekke-i Mükerreme ehli, bir sebeple Hıl'e (Harem ile Mikat arasında bir

⁶⁰ Şürûnbülâli, Dürer Hâşiyesi, s. 239.

⁶¹ Molla Hüsrev, Düreru'l-Hukkâm, s. 241.

yere) çıksa, Umre yapma niyeti olmaksızın Mekke-i Mükerre-me'ye dönerken ihrama girmesi lazım gelmez.⁶²

8. Küçük çocuklar da Mikat yerinde ihram giymek mecburiyetinde midir?

Cevap:

Sabî-yi mümeyyiz (iyiyi kötüden ayırabilen) çocuk kendisi ihrama girer. Sabî-yi gayr-ı mümeyyiz (aklı ermeyen) çocuğun velisi onun adına ihrama girer. (Yani çocuğa ihram giydirir ve onun adına niyet eder.)⁶³

وَيَنْبَغِي لَوْلِيٍّ مَنْ أَحْرَمَ مِنَ الصَّبِيِّانِ الْعُقَلَاءِ أَنْ يُجَرِّدَهُ، وَيُلْبِسَهُ ثَوْبَيْنِ
إِذَا رَأَى وَرِدَاءً لِأَنَّ الصَّبِيَّ فِي مُرَاعَاةِ السُّنَنِ كَالْبَالِغِ

İhrama girecek olan akıllı sabînin velisi; çocuğunun elbiselerini çıkarıp izâr ve ridâ olmak üzere iki parça ihramı çocuğuna giydirmesi uygun olur.

Çünkü çocuk sünnetlere riayet etme hususunda balığ kimse gibidir.⁶⁴

Ancak küçük çocukların (Hac ve Umre ile alakalı) fiilleri, velisini taklit ile Hac fiilini öğrenmek içindir. Vâcib değildir. Bu sebeple Hac ve Umre menâsikinden (belli bir usul ve sıraya göre yapılan ibâdetlerinden) birini terk ile hiçbir ceza lazım gelmez.⁶⁵

⁶² Fetâvâ-yı Hindiyîye, c. 1, s. 221

⁶³ el-Hediyetü'l-Alâiyîye, s. 184.

⁶⁴ Kâsânî, Bedâiyu's-Sanâiyi', c. 5, s. 144.

⁶⁵ Serahsî, el-Mebsût, c. 2, s. 699.

9. İhramlı ihramdan çıkacağı zaman saçlarını bir buçuk santimden az keserse ne gerekir?

Cevap:

İhramlının tıraş olması hususunda çok hata yapıldığı için bu meseleye umumi olarak cevap vereceğiz. Tıraş olmak vaciptir. İhramlı kimse ancak tıraş olarak ihramdan çıkabilir.

Erkeklerin tıraşı iki şekilde olur.

1- Halk, yani başın tamamını ustura veya jilet gibi bir aletle kökünden kazıtmaktır. Evlâ ve daha faziletli olan tıraş şekli budur. Saçın yarısını veya dörtte birini kazıtmak da yeterlidir fakat mekruhtur.

2- Taksir, yani saçların ucundan kısaltmaktır. Bu da iki şekilde olur,

a) Evlâ olan saçların tamamının ucundan parmak ucu boğumu miktarı kısaltmaktır.

b) Vacip olan saçların dörtte birinin ucundan parmak ucu boğumu miktarı kısaltmaktır. İhramdan çıkmak için bu kadar kısaltmak vaciptir. Bundan az kısaltırsa kısaltma işi yerine gelmediği için ihramdan çıkmış olamaz.

Not: Kısaltmada vacip olan miktar **أُتْمَلَه** parmak ucu boğumu olduğu için herkesin boğumunun miktarı farklı olduğundan santim ile tayin edilmemesi daha münasiptir.

Kazıtmak ve kısaltmaktan biri herhangi bir sebeple mümkün olmazsa diğeri yapılır. Mesela saçlar zank ve benzeri bir şeyle yapışıp kısaltmak mümkün değilse kazıtılır. Yine saçlar bir boğumdan küçükse kısaltmak olamayacağı için kazıtılması gerekir.

Başında saç kalmamış, kazıtmış veya başında yara olanlar ustura veya jileti başı üzerinde gezdirirler.

Herhangi bir sebeple saç kısıltmak veya usturayı baş üzerinde gezdirmek mümkün değilse tıraş vücûbu ondan düşer ve tıraş olmuş hükmünde olur.

Hanımların tıraşı: Hanımların tıraşı taksir, yani kısıltma şeklinde olur. Hanımlarda halk, yani dipten kazıtmak yoktur, nehiy olunmuştur. Hanımlar bütün saçlarının ucundan parmak ucu boğumu miktarı kısıltırlar. Saçların dörtte birinin ucundan parmak ucu boğumu miktarı kısıltmak vaciptir. Bu miktar en azıdır. Daha azını kısıltması ile tıraş olmuş sayılmaz ve ihramdan çıkmış olmaz.⁶⁶

10. Mescid-i Harâm'ın dışında avluda veya sokakta imama uyularak kılınan namaz sahih olur mu?

Cevap:

İmamın (rükünlere) intikâllerine vâkıf olmayı müşkil kılacak şekilde arada büyük duvar olmamalıdır.

Eğer işitmek veya görmek sebebiyle imamın intikâlâtına karışıklık kalmazsa imama uymak kavli sahihde sahihtir. Zira Resûlullah Efendimiz (s.a.v.), Hazret-i Âişe Vâlidemizin hanesinde namaz kılarlar, Ashâb-ı Kirâm ona Mescid-i Nebevî'den uyarlardı. Buna göre Mescid-i Harâm'a muttasıl olup da kapıları dışarıdan olan evler ve menzillerden Harem-i Şerif'te akdolunan cemâatin imamına uymak, işitmek veya görmeye mebni imamın hali karışmadığı takdirde ve arada da duvardan başka bir hâil (mânia) bulunmadığı hâlde sahihtir. Câmi-i Şerif'in havli (çevresi) dahi câmiî hükmündedir. Safları bitişik olmasa bile oradan iktidâ (imama uymak) sahihtir.⁶⁷

⁶⁶ Bedâiyu's-Sanâi', c. 2, s. 97-153; el-Mebsût, c. 4, s. 79-86; Reddû'l Muhtâr, c. 2, s. 515-516; Fethu'l-Kadir, c. 2, s. 501-502-503.

⁶⁷ Nimet-i İslâm, s. 205/491.

11. Umre sonunda umre bittiği için kendimizi veya başkasını tıraş yapabiliyoruz. Tıraş olmadan dikişli elbise giymekte aynı hükümde midir?

Cevap:

Umre: ihram ve tavâf ve sa'y ile yapılan, saç tıraş (kazımak) veya taksir (kısaltmak) ile tamamen eren bir ibâdet olup hacc-ı aşgar da denilir. Dolayısıyla halk ve taksir etmek umrenin vaciplerindendir.⁶⁸ Tıraş olmadan umreden çıkılmadığı için dikişli elbise giymek cinayeti icap eder.

(أَوْ لِبَسَ مَخِيطًا) لُبْسًا مُعْتَادًا، وَلَوْ أَتَزَّرَهُ أَوْ وَضَعَهُ عَلَى كَتِفَيْهِ لَا شَيْءَ عَلَيْهِ (أَوْ سَتَرَ رَأْسَهُ) بِمُعْتَادٍ إِلَّا بِحِمْلِ إِجَانَةٍ أَوْ عِذْلٍ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ (يَوْمًا كَامِلًا) أَوْ لَيْلَةً كَامِلَةً، وَفِي الْأَقَلِّ صَدَقَةٌ

Dikişli bir elbiseyi mutad şekilde bütün bir gün veya bir gece giyer yahut başını mutad örtüyle bir gün veya bir gece örterse kurban vâcib olur. Elbiseyi üzerine ilikler veya omuzlarına koyarsa bir şey lâzım gelmez. Başının üzerinde leğenkap veya denk(leğen) gibi bir şey taşırsa bir şey lâzım gelmez. Bir günden ve bir geceden az olursa sadaka lâzım gelir.⁶⁹

12. Normal tavâf yaparken 3. şavtta bir sebebe mebni bırakıp gitti sonra tamamlamak için baştan mı başlayacak kaldığı yerden mi?

Cevap:

وَاعْلَمَنَّ أَنَّ مَكَانَ الطَّوَافِ دَاخِلُ الْمَسْجِدِ وَلَوْ وَرَاءَ زَمْزَمَ لَا خَارِجُهُ لَصَيَّرُوْرَتَهُ طَائِفًا بِالْمَسْجِدِ لَا بِالْبَيْتِ وَلَوْ خَرَجَ مِنْهُ أَوْ مِنَ السَّعْيِ إِلَى

⁶⁸ Nimet-i İslâm, s. 62/1054.

⁶⁹ Reddül Muhtâr, c. 3, s. 577.

جِنَازَةً أَوْ مَكْتُوبَةً أَوْ تَجْدِيدٍ وَضُوءٍ ثُمَّ عَادَ بَنَى وَجَارَ فِيهِمَا أَكُلَ وَبَيْعَ
وَإِفْتَاءَ وَقِرَاءَةَ لَكِنَّ الذِّكْرَ أَفْضَلُ مِنْهَا

Bilmelisin ki, tavâf yeri zemzemin arkasından bile olsa, mescidin içi sayılır, dışı değildir. Çünkü Beyt'i değil, mescidi tavâf etmiş olur. Tavâftan veya sa'yden cenazeye veya farz namaza yahut abdest tazelemeye çıkar da sonra dönerse, bina eder. Tavâf ve sa'yde yiyip içmek, fetva vermek ve okumak caizdir. Lâkin zikir bunlardan daha faziletlidir

(قَوْلُهُ بَنَى) أَيُّ عَلَى مَا كَانَ طَافَهُ، وَلَا يَلْزِمُهُ الْإِسْتِقْبَالُ فَتَحُ. قُلْتُ: ظَاهِرُهُ أَنَّهُ لَوْ اسْتَقْبَلَ لَا شَيْءَ عَلَيْهِ فَلَا يَلْزِمُهُ إِيْتِمَامُ الْأَوَّلِ لِأَنَّ هَذَا الْإِسْتِقْبَالَ لِلْإِكْمَالِ بِالْمُؤَالَاةِ بَيْنَ الْأَشْوَاطِ، ثُمَّ رَأَيْتُ فِي اللَّبَابِ مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ حَيْثُ قَالَ فِي فَضْلِ مُسْتَحَبَّاتِ الطَّوَافِ: وَمِنْهَا اسْتِثْنَاءُ الطَّوَافِ لَوْ قَطَعَهُ أَوْ فَعَلَهُ عَلَى وَجْهِ مَكْرُوهِ قَالَ شَارِحُهُ لَوْ قَطَعَهُ أَيُّ وَلَوْ بَعْدَ الظَّاهِرِ أَنَّهُ مُقَيَّدٌ بِمَا قَبْلَ إِيْتِمَانِ أَكْثَرِهِ أَهْ بَقِيَ مَا إِذَا حَضَرَتْ الْجِنَازَةُ أَوْ الْمَكْتُوبَةُ فِي أَثْنَاءِ الشُّوَطِ هَلْ يُتِمُّهُ أَوْ لَا؟ لَمْ أَرَ مَنْ صَرَّحَ بِهِ عِنْدَنَا وَيَنْبَغِي عَدَمُ الْإِيْتِمَامِ إِذَا خَافَ فَوَتْ الرُّكْعَةَ مَعَ الْإِمَامِ وَإِذَا عَادَ لِلْبِنَاءِ هَلْ يَبْنِي مِنْ مَحَلِّ انْصِرَافِهِ أَوْ يَبْتَدِئُ الشُّوَطَ مِنَ الْحَجَرِ؟ وَالظَّاهِرُ الْأَوَّلُ قِيَاسًا عَلَى مَنْ سَبَقَهُ الْحَدَّثُ فِي الصَّلَاةِ ثُمَّ رَأَيْتُ بَعْضَهُمْ نَقَلَهُ عَنْ صَحِيحِ الْبُخَارِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ التَّابِعِيِّ وَهُوَ ظَاهِرُ قَوْلِ الْفَتْحِ بَنَى عَلَى مَا كَانَ طَافَهُ وَاللَّهُ أَعْلَمُ.

[تَنْبِيْهُ] إِذَا خَرَجَ لِغَيْرِ حَاجَةٍ كُرْهَ وَلَا يَبْطُلُ فَقَدْ قَالَ فِي الْبَابِ وَلَا مُفْسِدٌ لِلطَّوَافِ وَعَدَّ مِنْ مَكْرُوهَاتِهِ تَفْرِيقَهُ أَيْ الْفَصْلَ بَيْنَ أَشْوَاطِهِ تَفْرِيقًا كَثِيرًا وَكَذَا قَالَ فِي السَّعْيِ بَلْ ذَكَرَ فِي مَسْكَهِ الْكَبِيرِ لَوْ فَرَّقَ السَّعْيَ تَفْرِيقًا كَثِيرًا كَانَ سَعَى كُلِّ يَوْمٍ شَوْطًا أَوْ أَقَلَّ لَمْ يَبْطُلْ سَعْيُهُ وَيُسْتَحَبُّ أَنْ يَسْتَأْنَفَ

“Bina eder.” Yani yaptığı tavâfın üzerine devam eder. Yeniden başlaması gerekmez.⁷⁰

Ben derim ki: Zâhirine bakılırsa, yeniden başlamakla bir şey lâzım gelmez. Evvelkini tamamlaması da lâzım gelmez. Çünkü bu yenileme, şavtlar arasında devam suretiyle ikmal için yapılır. Sonra Lübâb’da buna delâlet eden sözler gördüm. Tavâfın müstehapları faslında Lübâb sahibi şöyle diyor: “Müstehaplardan biri de, tavâfı böler veya mekruh şekilde yaparsa, ona yeniden başlamaktır.” Buradaki “bölerse” sözünü “velev ki bir özürden dolayı olsun” diye şerh etmiştir. Zahire bakılırsa, bu tavâfın ekserini yapmamış olmakla kayıtlıdır.

Şimdi şu kalır: Şavt esnasında cenaze yahut vakit namazı gelirse, o şavtı tamamlar mı, tamamlamaz mı? Bunu bizim ulemamızdan açıklayan görmedim. İmamla beraber bir rekâtı kaçıracağından korkarsa tamamlamaması gerekir. Bir de bıraktığının üzerine bina etmeye döndüğü vakit, ayrıldığı yerde mi bina eder, yoksa o şavta Hacer-i Esved’den mi başlar? Zahire bakılırsa, namazda abdesti bozulana kıyasen, ayrıldığı yere bina eder. Sonra gördüm ki, ulemadan biri bunu Sahîh-i Buhârî’den, O da Tâbiîn’den Atâ b. Ebi

⁷⁰ İbn-i Hümâm, Fethu’l-Kadîr, c. 2, s. 501-503.

Rabâh'tan nakletmiş. Fetih sahibinin, “Yaptığı tavâfın üzerine bina eder.” sözünün zahiri de budur. Allâhü a‘lem.

TENBÎH: İhtiyâcı yokken çıkarsa mekruh işlemiş olur. Ama tavâfı bozulmaz. Lübâb sahibi, “Tavâfın müfsidi yoktur.” demiş, mekruhlarından olmak üzere tefrikini, yani şavtların arasını çok ayırmayı saymıştır. Sa‘yde de böyle demiş; hattâ Mensik-i Kebîr’inde şunları söylemiştir: “Sa‘yi çok ayırırsa, meselâ her gün bir şavt yahut daha az yaparsa sa‘yi bâtil olmaz, ama yeniden başlaması müstehap olur.”⁷¹

13. Tavâfta 7 şavtı tamamlayamadan bir özür vâki olsa veya 7 şavttan eksik yaptığını sonradan fark etse hükmü nedir?

Cevap:

Eksik şavtlarını tamamla.⁷²

Çünkü özürsüz bile tavâftan çıkarsa mekruhtur fakat tavâf batıl olmaz. Velez ki (şavtlar arasını) arasını çok ayırsa bile tavâf fasit olmuş olmaz⁷³ veya tavâfı yeniden yapar. Çünkü tavâfın vaciplerinden herhangi birinin terki cezayı gerektirir. Tavâf yeniden yapılırsa ceza düşer.⁷⁴ Eksik şavtları tamamlamaz veya tavâfı iade etmezse aşağıda zikrolunan cezalar icap eder.

ومن ترك من طواف الزيارة ثلاثة أشواط فما دونها فعليه شاة وإن ترك أربعة أشواط بقي محرما أبدا حتى يطوفها ومن ترك ثلاثة أشواط من طواف الصدر فعليه صدقة وإن ترك طواف الصدر أو أربعة أشواط

منه فعليه شاة

⁷¹ İbn-i Âbidîn, Reddû'l-Muhtâr, c. 3, s. 509.

⁷² Serahsî, el-Mebsût, c. 2, s. 676.

⁷³ el-Hedîyyetü'l-Alâiyye, s. 199.

⁷⁴ Hac ve Umre Rehberi, s. 83..

Bir kimse tavâfı ziyaretten⁷⁵ üç şavt veya üçten noksanı terk eylese bir şât (koyun) lazım olur. Bir kimse tavâfı ziyaretten 4 şavt terk eylese ihramlı olduğu hâlde baki kalır evvel dört şavtı tavâf edene kadar. Bir kimse tavâf-ı saderden 3 şavtı terk eylese sadaka (bir sadakayı fitır miktarı) lazım olur. Eğer tavâf-ı saderin tamamını yahut ondan dört şavtı terk eylese onun üzerine bir koyun lazım olur.⁷⁶

وَكَذَا لَوْ تَرَكَ مِنْهُ أَيَّ مِنْ طَوَافِ الْعُمْرَةِ أَقَلَّهُ، وَلَوْ شَوَّطًا فَعَلَيْهِ دَمٌ، وَإِنْ
أَعَادَهُ سَقَطَ عَنْهُ الدَّمُ

Şayet umre tavâfının en azını bir şavt bile olsa terk etse yine üzerine kan (kurban) lazımdır. Eğer tavâfı iade ederse kan ondan düşer.⁷⁷

14. Tavâf esnasında abdesti bozan bir hâl vukû bulur ve bu hâl üzere tavâfa devam ederse cezası nedir?

Cevap:

Hangi tavâf hangi hades (abdestsizlik) ile olursa olsun icra edildikten sonra tâhiren (abdestli olarak) iade olunur ise mucibi olan keffâret (ceza) sakıt olur.⁷⁸ Eğer iade etmezse aşağıda zikredilen cezalar gerekir.

ومن طاف طواف القدوم محدثا فعليه صدقة وإن طاف جنبا فعليه
شاة ومن طاف طواف الزيارة محدثا فعليه شاة وإن طاف جنبا فعليه

⁷⁵ Tavâf-ı ziyâret ki ona tavâf-ı ifâza da denir; Arafat'dan inildikten sonra yapılan tavâf-ıdır. Haccın rükünlerinden olan tavâf, işte budur ki her hac yapana farzdır. Onun için bu tavâfın bir ismi de izâfet-i beyâniyye ile "Tavâf-ı rükün"dür. (Nimet-i İslâm, s. 1048)

⁷⁶ Muhtasarul-Kudûrî, s. 44.

⁷⁷ İbn-i Âbidîn, Reddû'l Muhtâr, c. 2, s. 551.

⁷⁸ Nimet-i İslâm, s. 1107.

بدنة والأفضل أن يعيد الطواف ما دام بمكة ولا ذبح عليه ومن طاف
طواف الصدر محدثا فعليه صدقة وإن طاف جنبا فعليه شاة

Bir kimse tavâf-ı kudümü abdestsiz olarak tavâf eylese (bir sadakayı fitır miktarı) sadaka lazım olur ve eğer cünüp olduğu hâlde tavâf ederse bir şât (koyun) lazımdır.

Bir kimse tavâf-ı ziyâreti abdestsiz tavâf eylese bir koyun lazım olur ve eğer cünüp olarak tavâf ederse deve lazım gelir. Lâkin mademki Mekke-i Mükerreme'de daim oldu tavâfı iade efdaldır. Ve onun üzerine kurban lazım olmaz.

Bir kimse tavâf-ı saderi (vedâ tavâfını) abdestsiz yapsa sadaka lazım olur dahi cünüp olarak tavâf eylese bir koyun lazım gelir.⁷⁹

وَلَوْ طَافَ لِلْعُمْرَةِ كُلَّهُ أَوْ أَكْثَرَهُ أَوْ أَقَلَّهُ لَوْ شَوَّطًا جُنُبًا أَوْ حَائِضًا أَوْ نَفْسَاءَ
أَوْ مُحَدِّثًا فَعَلَيْهِ شَاةٌ لَا فَرْقَ فِيهِ بَيْنَ الْكَثِيرِ وَالْقَلِيلِ وَالْجُنْبِ وَالْمُحَدِّثِ

Umre tavâfının tamamını veya ekserini veya en azını bir şavt bile olsa cünüp, hayızlı, nifaslı veya abdestsiz olarak yaparsa bu kişi üzerine bir koyun kurban etmesi gereklidir. Umrede şavtlarının azı çoğu arasında veya yapanın abdestsiz ve cünüp olması arasında fark yoktur.⁸⁰

وَحُكْمُ الْحَائِضِ وَالتُّنْفَسَاءِ كَحُكْمِ الْجُنْبِ

Hayızlı ve nifâslının hükmü, cünübün hükmü gibidir.⁸¹

⁷⁹ Muhtasaru'l-Kudûrî, s. 44..

⁸⁰ İbn-i Âbidîn, Reddû'l Muhtâr, c. 2, s. 551.

⁸¹ Haddâdî, el-Cevheretü'n-Neyyire, s. 221.

15. Gaz rahatsızlığı olanlar abdesti muhafazaya muvafak olamıyor ise özür sâhibi sayılır mı? Haklarında ruhsat beyan edilmiş midir?

Cevap:

فصل في الاستحاضة

«والمستحاضة ومن به سلس البول والرعاف الدائم والجرح الذي لا يرقأ يتوضئون لوقت كل صلاة فيصلون بذلك الوضوء في الوقت ما شاؤا من الفرائض والنوافل

وإذا خرج الوقت بطل وضوؤهم واستأنفوا الوضوء لصلاة أخرى » وهذا عند أصحابنا الثلاثة رضي الله عنهم.

والمستحاضة هي التي لا يمضي عليها وقت صلاة إلا والحدث الذي ابتليت به يوجد فيه وكذا كل من هو في معناها وهو من ذكرناه ومن به استطلاق بطن وانفلات ريح لأن الضرورة بهذا تتحقق وهي تعم الكل

Bir Fasil

Müstehâza olan kadın, idrarını tutamayan, burnundan sürekli kan akan ve yara (veyahut cıbanı sürekli olarak akıntılı) olan kimseler, her bir namaz vakti girince abdest alırlar ve bu abdest ile istedikleri kadar farz ve nâfile namazları kılabilirler.

Namaz vakti çıkınca bunların abdesti bozulur ve başka bir namaz için yeniden abdest almaları gerekir. Bunların, namaz vaktinin çıkması ile abdestlerinin bozulması, üç İmâmımıza göredir...

Müstehâza olan hanım, kanının durmaması yüzünden hiçbir namazı abdestli olarak kılmaya imkân bulamayan kadın demektir. Bunun gibi- yukarıda zikrettiğimiz üzere- idrarını tutamayan, ishal olan, yel kaçması (gaz rahatsızlığı) olan ve benzeri kimseler de aynı durumda oldukları için aynı hükme tabidirler.⁸²

16. Harem-i Şerîf'in temizliği esnasında kullanılan gül sularına ihramlı iken basıldığında cezası var mıdır?

Cevap:

Harem-i Şerîf temizlikçileri gül suyu veya kokulu maddeyi tamamen sıyrıp siliyorlar. Mermerde yalnız kokusu kalıyor. Buda herhangi bir cezayı gerektirmez.

Bir insan güzel koku satan bir dükkâna otursa veya kendisine güzel koku sürülmüş bir eve girse ve o koku kişinin elbisesine sirayet etse bir şey (keffaret) lazım gelmez. Fakat o gül sularına kendi isteği ile dokunur ve bir uzvuna sürerse veya kokunun bulunduğu yerleri öper veya elini sürerse kefarete lazım gelir. Şöyle ki bir insan rüknü (Rükn-i Yemânî'yi veya Haceru'l-Esved'i) (öpererek veya elini sürerek) istilam etse eline veya ağzına çok koku isabet etse kurban, az koku isabet ederse sadaka lazım gelir.⁸³

17. Şâfiî Mezhebine mensup olan kişi abdesti muhafaza ederek tavâfı tamamlayabilmesi için Hanefî Mezhebini taklit edebilir mi?

Cevap:

Taklit edebilir. Çünkü Şâfiî mezhebine göre mahremi olmayan bir kadına dokunmak ile abdest bozuluyor ve Şâ-

⁸² Merğînânî, el-Hidâye, s. 33; Nimet-i İslâm, s. 187-188..

⁸³ Gunyetü Zevî'l-Ahkâm fî Buğyeti Düreri'l-Hükkâm s. 358, yankayıt; 8.

fî mezhebine göre tavâfın abdestli yapılması farzdır.⁸⁴ Bugünkü şartlarda kadınlara dokunulmaksızın tavâf neredeyse imkânsız olduğu için Hanefî mezhebini taklit edebilir. Çünkü Mukallid, müçtehitlerden birine tabi olup onun kavlini alarak gereğiyle amel ettiği zaman, o mukallide, kendisiyle amel olunabilen diğer bir hükümde⁸⁵ başka bir müçtehidî taklit etmesi caizdir.⁸⁶

18. İlk umresini yapan kişi Taif'e yani Mîkat dışına çıkarsa ihrama niyet etmeden Mekke-i Mükerrreme'ye dönse cezası nedir?

Cevap:

Taif, Mîkat (ihramsız geçilmesi caiz olmayan) yerlerin dışında kaldığı için Mekke-i Mükerrreme'ye dönen kişi Hanefî mezhebine göre mîkatı ihramsız geçmesi caiz olmaz.⁸⁷ Şayet mîkat mahallerini ihramsız geçer ve sonra ihramlanırsa kurban lazım gelir.⁸⁸ Mîkat haricinden Mekke-i Mükerrreme'ye gelen kişi ne niyetle gelirse gelsin (ister ibâdet ister başka bir hacet için) Hanefî mezhebine göre Mîkatı ihramsız geçmesi caiz değildir. Şâfiî mezhebine göre ibâdet için değil de başka bir hacet için Mekke-i Mükerrreme'ye gelirse ihramsız girmesi caizdir.⁸⁹ Fakat Taif'den önce Hill'e (mesela Cidde gibi Mîkat ile Harem arasındaki bir yere) gelir oradan Mekke-i Mükerrreme 'ye ihramsız geçerse bir şey lazım gelmez.⁹⁰

⁸⁴ Kâsânî, Bedâi'u's-Sanâi', c. 2, s. 62.

⁸⁵ İbn-i Âbidînzâde, Hediyyetü'l-Alâiyye, s. 334.

⁸⁶ Nâblusî, Hulâsatü't-Tahkîk, s. 9.

⁸⁷ Kâsânî, Bedâi'u's-Sanâi', c. 2, s. 166.

⁸⁸ et-Teshîlû'z-Zarûrî li-Mesâilî'l-Kudûrî, s. 151.

⁸⁹ Kâsânî, Bedâi'u's-Sanâi', c. 2, s. 159.

⁹⁰ Kâsânî, Bedâi'u's-Sanâi', c. 2, s. 165.

19. Özür sâhibi, hatim vaktinde namaz vakti çıkıp abdesti bozulduğu için hatime başta girer mi? Giremez mi?

Cevap: Giremez.

Velhâsıl: Özürlü kimselerin abdestleri bir namaz vaktinin girmesiyle bozulmaz, çıkmasıyla bozulur. Bu, İmâm-ı A'zam'a göredir. Sahih olan da budur. (İmâm Şâfiî'ye göre mazurun her namaz için ayrıca abdest alması lâzımdır, onun abdesti, kıldığı namazı bitirince nihayet bulmuş olur.)⁹¹

Hazret-i Üstâzımız Mektuplar Risalesinde Meclis-i Sohbetin adabı bahsinde şöyle buyurmuştur:

Meclis-i Sohbetin adabı:

“Meclis-i sohbe tahâret-i kâmile ile, mümkün olursa gusül abdesti ile gelmek, sohbetin evvelinden âhirine kadar huzûr ve vukûf-i kalbîye murâât eylemek, hatm-i hâcêgânın emr-i azîm olduğuna ve en mühim vesâil-i vusûlden bulunduğuna, ervâh-ı tayyibe-i silsile-i sâdât'ın huzûr ve alâka-i rûhâniyyeleri şeref-lâhik olacağına itikâd etmek.”⁹²

20. Abdestsiz çekilen salevât-ı şerîfe ve diğer tesbihlerin hatim olarak hediye edilmesi uygun mudur?

Cevap:

Salevât-ı şerîfe diğer tesbih ve zikirlerde abdest almak, adaptandır.⁹³ Binâenaleyh abdestsiz okunanlar câizdir, hediye edilebilir. Evlâ olan abdestli olmaktır. Bu hususta Hazret-i Üstâzımız şöyle buyuruyorlar:

Tâlib, pîr-i muktedâdan aldığı ezkârı, tahâret-i kâmile ile huzûr-i kalp cihetinden en müsâit zamanlarda, mümkün

⁹¹ Ö. Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s. 90.

⁹² Mektuplar Risâlesi, s. 172.

⁹³ Hediyeetü'z-Zâkirîn ve Huccetü's-Sâlikîn, s. 3.

olursa seherlerde, ikindi ile akşam ve akşam ile yatsı namazları arasında, gece ortalarında hâlî ve tâhir emkinede icrâ ve edâ etmelidir. Havâtır ve huzursuzluk ile yapılan ezkâr, hevâî olacağından faydasızdır.⁹⁴

21. Bir hanım, muayyen günlerinde ihrama girebilir mi? Sonrasında ne yapmalı?

Cevap:

Hazret-i Ebûbekir (r.a.), Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'e kızı Esmâ (r.a.)'nın nifas (lohusa) olduğunu, nasıl hareket etmesi gerektiğini suâl edince; Resûlullah efendimiz (s.a.v.) de Hazret-i Ebûbekir (r.a.)'e: (مرها فلتغتسل ولتحرّم بالحج) “Ona söyle gusletsin ve hacca niyet etsin.” buyurdular.⁹⁵ Kadın, Mekke-i Mükerrreme'ye hac ihramı ile, fakat hayızlı olarak gelecek olursa, temizleninceye kadar Beytullah'ı tavâf etmeksizin ihramlı olarak bekler.⁹⁶

Tavâf hâricindeki haccın diğer ibâdetlerini ifa eder. Arafat'da ve Müzdelife'de vakfe, şeytan taşlama gibi.⁹⁷

Buna binâen; kadınlar ihrama niyet edecekleri zaman kendilerini namazdan alıkoyan hususi halleriyle (hayız) karşılaşmaları durumunda bu halleri ihrama niyet etmelerine mâni değildir. İmkân varsa ihrama niyet etmeden önce gusûl abdesti almaları sünnettir. Müsait olmadıkları için ihram namazı kılmazlar, bu halleri ile ihrama niyet edip telbiye getirirler ve ihram yasakları başlar, temizleninceye kadar umrelerini (tavâf ve sa'y) yapamazlar. Bu hal 3-5-10 gün devam edebilir, bu zaman zarfında ihram yasaklarının tamamına uyarlar. Hususi halleri

⁹⁴ Mektuplar Risâlesi, s. 176.

⁹⁵ Serahsî, el-Mebsût, c. 4, s. 4.

⁹⁶ Serahsî, el-Mebsût, c. 4, s. 179.

⁹⁷ Kâsânî, Bedâi'u's-Sanâi', c. 2, s. 305.

devam ederken Mescid-i Nebevî'nin ve Harem-i Şerîf'in içine giremezler. Temizlendikten sonra umrelerini yapıp saçlarından kısaltma yaparak ihramdan çıkarlar.

22. Bir hanım, âdeti bitti diye umreyi yapsa, umre bitiminde azda olsa leke görse ne yapmalı?

Cevap:

Eğer âdeti on gün ise, on günden sonra görülen akıntılar istihâzadır.⁹⁸ Bir şey lazım gelmez. Âdeti on günden az ise, hayız müddeti içinde gelen kan, tamamıyla kesilmedikçe âdet nihayet bulmuş olmaz. Bu kan; siyah, kırmızı, yeşilimtırak veya sarı olabileceği gibi bulanık, toprağımsı bir renkte de bulunabilir. Adetini bitirmiş bir kadından gelecek akıntı bembeyaz bir renkte bulunur.⁹⁹

Bu durumda hayızlı olarak umre yapmış oldu. Umre'yi iade ederse ceza düşer. İade etmezse dem (kurban) gerekir.¹⁰⁰

Cünüp olarak umre tavâfı yapan kimseye, ceza olarak koyun veya keçi kurban etmesi vacip olur.¹⁰¹

23. Bir hanım Türkiye'den saçsız geldi ise(hastalık veya başka nedenler ile kesilmiş) o da erkek gibi başını kazıtacak mı?

Cevap:

Kadın ihramdan çıkarken saçını kazıtarak tıraş olmaz. Sadece saçlarının ucundan kısaltır. Peygamber efendimiz (s.a.v.)'den bu şekilde rivayet edilmiştir. Resûlullah (s.a.v.), ihramdan çıkarken kadınlara saçlarını kazıtıp tıraş olma-

⁹⁸ Molla Hüsrev, Düreru'l-Hukkâm, s. 42.

⁹⁹ Ö. Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s. 71.

¹⁰⁰ Nimet-i İslâm, s. 1107.

¹⁰¹ Serahî, el-Mebsût, c. 4, s. 40.

larını yasaklamıştır. Onlara saçlarını kısaltmalarını emretmiştir. Çünkü kadının saçını kazıtıp tıraş olması, müsle (işkençe)'dir. Bu ise haramdır.¹⁰²

Başında hiç saç olmayan kimse tıraş olanlara benzemek için başının üzerinde usturayı gezdirir. Çünkü sadece buna imkânı vardır. Teklif ise imkân nispetindedir. Dilsiz olana iftitah tekbîri ve kıraat hususunda dudaklarını kıpırdatmakla emrolunduğu gibi.¹⁰³

Buna binaen; saç olmayan kadın başını kazıtmakla mükellef değildir, tıraş olanlara benzemek için başının üzerinde ustura veya makası gezdirerek ihramdan çıkabilir.

24. İhramlı kadın elini elbisesinin içine soksa elini kapatmış sayılır mı?

Cevap:

İhramlı kadının ellerini açık bulundurmamak mecburiyeti yoktur. Yalnız yüzünü açmak zorundadır. Mebsût'taki şu ibare bu hususu açıkça ifade ediyor.

ولان المرأة لا تغطي وجهها بالاجماع مع انه عورة مستورة

Kadın her yerinin örtülü olması gerektiği hâlde yüzünü icmâen örtmez.¹⁰⁴

Kadının ihramlı iken yüzünü örtmemenin dışında sair bedenini dikişli elbise ve gayrisından dilediği şeyle örtmesinde ve mest giymesinde beis yoktur. Kadınlar eldiven de giyebilirler. Çünkü Sa'd bin Ebî Vakkas hazretleri ihramlı olan kızlarına eldiven giydirmiştir.¹⁰⁵

¹⁰² Serahsî, el-Mebsût, c. 4, s. 33.

¹⁰³ Serahsî, el-Mebsût, c. 4, s. 70.

¹⁰⁴ Serahsî, el-Mebsût, c. 2, s. 644.

¹⁰⁵ Kâsânî, Bedâi'u's-Sanâi', c. 2, s. 409; Serahsî, el-Mebsût, c. 2, s. 666.

25. Mescid-i Harâm ve Mescid-i Nebevî’de kılınan cenaze namazlarına hanımların uyması gerekli mi?

Cevap:

Cenaze namazı farz-ı kifaye olan bir ibâdetdir. Müslümanların bir kısmının cenaze namazını kılmasıyla diğerlerinin üzerinden farziyyet düşer.

Cenâze namazını kılmak, hem erkekler, hem de kadınlar için meşrûdur.

Nitekim Peygamber Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem, bu hususta şöyle buyurmuştur:

مَنْ شَهِدَ الْجَنَازَةَ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَيْهَا فَلَهُ قِيرَاطٌ، وَمَنْ شَهِدَهَا حَتَّى تُدْفَنَ فَلَهُ قِيرَاطَانِ، قِيلَ: وَمَا الْقِيرَاطَانِ؟ قَالَ: مِثْلُ الْجَبَلَيْنِ الْعَظِيمَيْنِ مُتَفَقٌ عَلَيْهِ

“Kim, cenâze namazı kılınıncaya kadar bir cenâzeyle iştirak ederse (cenâzede hazır bulunursa/cenâzeyi teşyi ederse), onun için bir kîrât, cenâze defnedilinceye kadar cenâzeyle iştirak ederse (cenâzede hazır bulunursa/cenâzeyi teşyi ederse), onun için iki kîrât sevap vardır.”; “İki kîrât nedir?” diye soruldu. Peygamber sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz: “İki büyük dağ misali ecir.” buyurdular.¹⁰⁶

Bu hususu Ömer Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali isimli eserinde şöyle izah etmiştir:

Cenaze namazında cemâatin bulunması şart değildir. Yalnız bir erkeğin veya yalnız bir kadının cenaze namazını kılması ile de bu farz yerine getirilmiş olur. [Ancak hanımlar definde bulunmazlar.]

¹⁰⁶ Sahîh-i Buhârî, Hadîs-i şerîf no: 1325.

26. İhramlı olan hanım yüzünü (Maske, peçe vs. ile) örtebilir mi? Peçe kullanan hanım umrenin tavâfında ve sa'yinde peçesini indirse ne lazım gelir? Bu kapama bir umre müddetince mi; yoksa 12 saat olursa mı kurban gerekir?

Cevap:

Resûlullah Efendimiz: "Kadının ihramı, yüzündedir" buyurmuştur. Bundan, kadının ihramlı iken yüzünü örtmeyeceğini anlıyoruz.¹⁰⁷

Eğer hanım yüzünün üstüne bir şey sarkıtır, ancak yüzünden uzak tutarsa caizdir. Rivayet olunmaktadır ki Hazret-i Âişe radiyallâhü anhâ böyle yapıyordu. Zira öyle yapmak örtünmek değil, herhangi bir şeyin altında gölgelenmek hükmündedir.

-yüzünü tamamen yahut bir kısmını örtmekten sakınmalıdır-

Lakin bir gün veya bir gece, yüzünün veya başının bütünü örtmek kurban icap eder. Bunların dörtte biri bütünü gibidir. Bir günden veya dörtte birden daha az örterse, sadaka lazım gelir. Nitekim 'Lübâb'da beyan edilmiştir. Musannıf, bu hususu mutlak ifade ettiğinden kelâmı 'kadına' da şamildir.¹⁰⁸

27. Âdet geciktirici (içeriği bilinmeyen) ilaçları kullanmak caiz midir?

Cevap:

Hanımların hayızı geciktiren veya kesen ilaç kullanmaları "Eşyada asıl olan ibâhadır."¹⁰⁹ kaidesince muhteviyatında

¹⁰⁷ Serahsî, el-Mebsût, c. 2, s. 666.

¹⁰⁸ İbn-i Âbidîn, Reddû'l Muhtâr, c. 2, s. 547.

¹⁰⁹ İbn-i Âbidîn, Reddû'l Muhtâr, c. 1, s. 105; İbn-i Nüceym, el-Eşbâh ve'n-Nezâir, s. 572.

şer'an mahzurlu bir şeyin bulunmaması ve kullanana zararlı olmaması şartıyla tavsiye edilmese de caizdir. Abdullah bin Ömer (r.a.) ya hayzının kalkması (kesilmesi) için ilaç satın alan kadından sordular. Hazret-i Abdullah bunda bir beis (sakınca-zarar) görmedi ve onlara misvak ağacının suyunu tarif (tavsiye) etti.¹¹⁰

28. İlaç kullanan hanım bir gün dem görse ardından ilaç kullanmaya devam etmesi doğru olur mu?

Cevap:

İlaç kullanan hanımın bir gün kan gördükten sonra ilaç kullanmaya devam edip etmemesi kararını sıhhat bakımından tabiplerin vermesi gerekir. Fakat bir gün gördüğü kandan önce en az 15 gün tuhur görmüş ise ve bir günlük kandan sonra gerek ilaca devam ederek veya devam etmeden 10 gün içerisinde halis beyaz dışında akıntı gelmezse bu hanım temizdir. Çünkü tuhrun en azı 15 gündür. Çoğunun sınırı yoktur. Gördüğü bir günlük kanda istihâza kanıdır.¹¹¹

29. İlaç kullanan hanım bir gün dem görse, ilaç kullanarak demini kesse, 27 gün temiz kalsa, bu 27 gün içinde hiç dem gelmezse nasıl hüküm verilir?

Cevap:

İlaç kullanarak demini kesen hanımdan 27 gün zarfında siyah, kırmızı, sarı, bulanık yeşil ve toprak rengi¹¹² şeklinde bir akıntı gelmedi ise bu hanım temizdir. Önce gördüğü bir günlük kan ise istihâza kanıdır. Çünkü 10 günden fazla 3 günden az görülen kanlar istihâza kanıdır.¹¹³

¹¹⁰ Sünen-i Saîd bin Mansûr.

¹¹¹ Molla Hüsrev, Düreru'l-Hukkâm, c. 1, s. 40; Hâşiyetü't-Tahtâvî, s. 112.

¹¹² Hâşiyetü't-Tahtâvî, s. 111.

¹¹³ İbn-i Âbidîn, Reddû'l Muhtâr, c. 1, s. 284.

30. İlaç kullanan bir hanım bir defaya mahsus koyu sarı bir renk görse ve ilaca devam etse, ilacı bırakmalı mı yoksa ikinci defa leke görene kadar ibâdetlerine devam edebilir mi?

Cevap:

İlaç kullanan hanım bir defa koyu sarı renk görür ve bu akıntı devam etmezse hatta 3 günden az olarak devam ederse sonra kesilirse bu hanım temizdir. Abdestini alır ve namazını kılar.¹¹⁴ Diğer ibâdetlerine devam eder.

Fakat bu hanım koyu sarı rengi görmezden evvel en az 15 gün tuhur görmüş ise ve sarı akıntıdan sonra 10 gün içinde halis beyaz dışında akıntı gelmezse bu hanım temizdir. Çünkü tuhrun en azı 15 gündür. Çoğunun sınırı yoktur. 10 gün içerisinde kanama veya hâlis beyaz dışında akıntı gelirse hayızlıdır.¹¹⁵

31. İlaç kullanan bir hanım bir gün kan görüyor, ertesi gün temizleniyorsa; bu şekilde Beytullah'a girmesi ve umre yapması caiz midir?

Cevap:

Adet düzeninde bozulmaya sebep verdiği için bu tarz ilaçlar tavsiye edilmemekle beraber kullanılması dinen haram değildir. Bu hanım bir gün gördüğü kandan önce tuhr-ı kâmil görmüş ise ve 10 gün içerisinde de başka kan görmemiş ise bu kan, istihâza kanıdır, tavâfa mani değildir. İlaç kullanımından sonra Hangi renkte olursa olsun bir lekelenme görmüyorsa, temiz hükmünde olup Beytullah'a girmesi ve umre yapması caizdir...¹¹⁶

¹¹⁴ İbn-i Âbidîn, Reddül Muhtâr, c. 1, s. 284.

¹¹⁵ Molla Hüsrev, Düreru'l-Hukkâm, c. 1, s. 40; Hâşiyetü't-Tahtâvî, s. 112.

¹¹⁶ Molla Hüsrev, Düreru'l-Hukkâm, c. 1, s. 40; Hâşiyetü't-Tahtâvî, s. 112.

32. İlaç kullanan bir hanım, iki gün kan görüyor, ertesi gün temizleniyor, abdest alıp umresini yapıyor. Beşinci günü tekrar kan görüyor ve devam ediyor. Temizlenmeden bir sonraki gün Türkiye'ye dönecekse ne yapması gerekir?

Cevap:

Âdet görme çağındaki kadınlardan gelen akıntılar kan renginde olmayıp bulanık olsa bile, tercih edilen görüşe göre, ister âdet günlerinin başında ister sonunda olsun, âdet (hayız) kanından sayılır. Kadınların âdet günleri Hanefî mezhebine göre en az üç, en çok on gündür. İki âdet arasındaki temizlik süresi ise en az on beş gündür. Doktorların verdikleri bilgilere göre âdet geciktirici ilaçlar her zaman etkili olmayabilir. Dolayısıyla ilaç kullanıldığı hâlde âdet görmek mümkün olabilmektedir. Buna göre bu hanım, âdet geciktirici ilaç kullandığı hâlde, bu ilaç tesirsiz kalmış ve bir önceki âdetinin bitiminden itibaren on beş gün geçtikten sonra bu kanamaları gördüyse hayızlı olarak tavâf ettiginden bir kurban gerekir, umresi tamam olur.¹¹⁷

33. Hayız hâlinde iken Kâbe-i Muazzama'ya mescide girmeksizin dış avludan bakılabilir mi?

Cevap:

Hayız halinde bir kadın Kur'ân-ı Kerîm'e dokunmaksızın bakabilir. Çünkü cünüplük göze sirayet etmez. Böyle olunca haremi şerîfe girmeden Kâbe-i Muazzama'yı seyredebilir.¹¹⁸

Fakat bugün itibariyle Kâbe-i Muazzama'nın etrafında binalar olduğu için mescit hükmünde olan bu binalara girmeden Kâbe-i Muazzama'yı görmek mümkün değildir. Hayızlı

¹¹⁷ Mergînânî, el-Hidâye, s. 215; Mevsilî, el-İhtiyâr, s. 99.

¹¹⁸ Molla Hüsrev, Düreru'l-Hukkâm, c. 1, s. 29.

kadınların mescide girmesi caiz olmadığından haram işlemleri için bu işe teşebbüs etmemelidirler.¹¹⁹

34. Hayız hâlinde Harem-i Şerîf'e girmenin cezâsı nedir?

Cevap:

Hayızlı bir kadının, Mescid-i Harâm'a girmesi haramdır. Mutlak içeriye girmekle sadaka veya kurban icap etmez. Tavâf yapması durumunda eğer bu tavâf haccının tavâfı ise sığır veya deve, umre tavâfı ise küçükbaş hayvan kesmesi icap eder.¹²⁰

35. Hanımların tavâf esnasında bazı dua ve Sûreleri cehrî okumasının cezası var mıdır?

Cevap:

1) Bir kadının telbiye esnasında sesini yükseltmesi uygun değildir. Ancak yapıldığı takdirde sadaka veya kurban icap etmez.¹²¹

2) Tavâf yapan bir kimsenin yüksek sesle dua ve zikir yapması, başkalarının kafasını karıştıracığından mekruh görülmüştür. Bilakis duaları, sekînet, huşû ve vakar içinde sessiz olarak okumalıdır.¹²²

36. Mîkat mahallinde ihrama niyet eden hanım tavâf öncesi hayız hâli vukû bulsa hayzın nihayeti ancak Türkiye'ye döneceği günlere isabet ediyor ise umresini tamamlayamadığı için ceza kâfi midir? Kaza lazım mıdır?

Cevap:

Bu hanımın vatanına dönmeden temiz olduktan sonra umresini yapması gerekir. Eğer böyle yaparsa bir şey lazım

¹¹⁹ Molla Hüsrev, Düreru'l-Hukkâm, c. 1, s. 34.

¹²⁰ İslâm Fıkıh Ansiklopedisi, c. 4, s. 42.

¹²¹ İbn-i Âbidîn, Reddû'l Muhtâr, c. 2, s. 550.

¹²² el-Bahru'l-Amîk, s. 1218.

gelmez. Şayet vatanına döndü ise ihramdan çıkamaz, ihram yasaklarından kaçınmalıdır ve ilk fırsatta Harem-i Şerîfe gelerek umresini yapması gerekir. Çünkü başladığımız hac ve umreyi tamamlamakla emrolunduk.¹²³

Şayet Mekke-i Mükerrreme'ye gelme imkânı bulamazsa muhsar hükmündedir. Harem-i şerifte bir kurban kestirir ve ihramdan çıkar. Daha sonra kaza eder.¹²⁴ İhramlı iken ihram yasağı işlemişse gerekli cezayı öder.

Fakat bu hanım vatanına dönmeden hayızlı haliyle umresini yapsaydı, umresi caiz olur, ceza olarak bir kurban kesmesi gerekirdi.¹²⁵

37. Umrede bir an kan gören hanımdan kan kesilse nisaba balığ olmayan bu kan, istihâzadır. Hanım ibâdetlerine devam etse henüz âdet günleri içerisinde iken tekrar kan gelse, aradaki temizlik noksan temizlik olduğu için 'demi mütevâli: devamlı akan kan' hükmündedir ve eski âdetine reddedilir. Dolayısıyla bu hanımın tuhûr zannettiği günlerde yaptığı bütün umreler ve ibâdetlerin cezası nedir?

Cevap:

وَقَالَ الرَّيَّلِيُّ يَجِبُ عَلَيْهِ شَاءَ إِذَا طَافَ لِعُمْرَتِهِ وَسَعَى لَهَا مُحْدَثًا وَلَمْ يُعِدْهُمَا حَتَّى رَجَعَ إِلَى بَلَدِهِ كَتَرَكَ الطَّهَّارَةَ فِي طَوَافِ الْفَرَضِ

İmâm Zeylaî buyurdu ki; abdestsiz olarak tavâf ve sa'y yapan ve bunları iâde etmeden memleketine dönen kimseye, farz tavâftaki tahâretin terki gibi koyun veya keçi vâcip olur.¹²⁶

¹²³ İbn-i Âbidîn, Reddû'l Muhtâr, c. 1, s. 472.

¹²⁴ Muhtasarul-Kudûrî, s. 46-47.

¹²⁵ İbn-i Âbidîn, Reddû'l Muhtâr, c. 2, s. 551.

¹²⁶ Gûnyetü Zevî'l-Ahkâm fî Buğyeti Düreri'l-Hükkâm, s. 242.

Hulâsa; Tavâf için ceza olarak koyun veya keçi kurban etmesi gerekir. Fakat umreyi tâhir olarak iâde ederse kurban cezası düşer.¹²⁷

وَلَيْسَ عَلَيْهِ فِي السَّعْيِ شَيْءٌ لِأَنَّهُ أَتَى بِهِ عَلَى أَثَرِ طَوَافٍ مُّغْتَدِّ بِهِ

Cünüp olarak tavâf ve sa'y yapan kimseye tavâfın cezasından başka ayrıca bir ceza lazım gelmez.¹²⁸

Hulâsa; Sa'y yapan için tavâfa verilen cezaya ilaveten bir ceza verilmez. Diğer yaptığı ibâdetler için ceza olarak sadaka verir.

38. Sinn-i İyâs'a bâliğ olan (menopoza giren) hanım, umre günleri içerisinde sahih kan gördüğünde hüküm nedir?

Cevap:

İyâs (âdetten kesilme) yaşı denen çağa girip âdetten kesilmiş ve iyasına hükmedilmiş bir kadından daha sonra gelen kan istihâza kanıdır. Mesela yetmiş yaşına girmiş bir kadından daha sonra kan gelecek olsa bu istihâza kanı sayılır.¹²⁹

وَالْمُسْتَحَاضَةُ وَمَنْ بِهِ سَلِسُ الْبَوْلِ وَالرُّعَافُ الدَّائِمُ وَالْجَرْحُ الَّذِي لَا يَزَقُّ يَتَوَضَّئُونَ لَوْ قَتِ كُلِّ صَلَاةٍ فَيُصَلُّونَ بِذَلِكَ الْوُضُوءِ فِي الْوَقْتِ مَا شَاءُوا مِنَ الْفَرَائِضِ وَالنَّوَافِلِ

İstihâzalı hanım, selisü'l-bevil olan (devamlı idrar kaçıran), devamlı olarak burnu kanayan ve yarasının kanaması durmayanlar her namaz vakti için abdest alırlar bu abdest ile o vakitte farz ve nâfilelerden dilediklerini kılarlar.¹³⁰

¹²⁷ Ni'met-i İslâm, s. 1107

¹²⁸ el-Hidâye, c. 1, s. 167

¹²⁹ Ö. Nasuhi Bilmen, Büyük İslâm İlmihali, s. 80; Ni'met-i İslâm, s. 174.

¹³⁰ el-Hidâye, c. 1, s. 32.

Hulâsa; menopoza giren hanım her vaktin başında abdest alıp ibâdetlerine devam eder.

39. Hanımların mahremi olmaksızın hac veya umreye gidebileceği yaşı ve şartlarını sebepleriyle izah ediniz

Cevap:

Hanefî ve Hanbelî mezheplerine göre bir kadına haccın farz olması için gidip gelinceye kadar yeterli maddi imkân-lara sahip olması gerektiği gibi, kendisine eşlik edecek bir mahreminin bulunması da gerekir. Şu yaşa kadar mahre-miyle gider veya şu yaştan sonra mahremsiz gider diye bir şey yoktur. Hüküm mutlaktır.

Şâfiîlere göre (farz hac ve vacip olan umre için) güvenilir en az bir kadın olması şartıyla eş veya mahremleri olmasa da hacca veya umreye gidebilir. Nâfile olan hac ve umre-lerde Şâfiî mezhebine göre eşi veya mahreminden birinin bulunması şarttır.

Mâlikî mezhebine göre ise bir kadın, güvenilir kadınlar içerisinde olması hâlinde hac ve umresini yapabilir.¹³¹

40. Hayızlı iken ihramsız Türkiye'den Mekke-i Mükerr-me'ye giden bir hanımın ne yapması icap eder?

Cevap:

Harem bölgesine girmek isteyen kişinin, mîkat yerinden ihramlı geçmesi gerekir. Hac veya umreye giderken sebebi ne olursa olsun ihrama girmeksizin mîkat sınırından geçen kişi, henüz hac veya umre menâsikinden birine başlamadan önce geri dönüp bir mîkat mahallinden ihrama niyet ederek tekrar içeri girerse bir ceza gerekmez. Geri dönme-yip bulunduğu yerden ihrama girerse, bu fiili sebebiyle bir

¹³¹ Zübdetü'l-Ahkâm s. 75; Rahmetü'l-Ümme Fi'htilâfi'l-Eimme, s. 82; Bedâi'u's-Sanâi', c. 3, s. 54-55.

dem (koyun veya keçi) lazım gelir. Bununla beraber umresi tamam olur.¹³²

Âdetli veya lohusa olmak, ihrama girmeye mani değildir. Dolayısıyla bu hâlde olan bir kadının mîkat sınırlarını geçmeden, ihram namazı kılmaksızın niyet ve telbiye getirmek suretiyle ihrama girmesi gerekir. Âdetli bir kadın, tavâf dışındaki bütün hac menâsikinde diğer hacıların bağlı olduğu hükümlere tâbidir. Nitekim Resûlullah efendimiz Hazret-i Âişe vâlidemize “Bu, Allâhü Teâlâ’nın, Âdem aleyhisselâm’ın kızları üzerine yazdığı bir şeydir (senin elinde olan bir şey değildir). Hacıların, hacla ilgili yaptıklarını sen de yap. Ancak âdet gördüğün sürece Kâbe’yi tavâf etme.” buyurmuştur.¹³³

41. Hayızlı iken ihramsız Türkiye’den Mekke-i Mükerrime’ye giden bir hanım orada temizlense, grubu umre yaparken tek başına mîkat mahalline gitme imkânı olmadığı için ne yapmalıdır?

Cevap:

Harem bölgesine girmek isteyen kişinin, mîkat yerinden ihramlı geçmesi gerekir. Hac veya umreye giderken sebebi ne olursa olsun ihrama girmeksizin mîkat sınırından geçen kişi, henüz hac veya umre menâsikinden birine başlamadan önce geri dönüp bir mîkat mahallinden ihrama niyet ederek tekrar içeri girerse bir ceza gerekmez. Geri dönme-yip bulunduğu yerden ihrama girerse, bu fiili sebebiyle bir dem (koyun veya keçi) lazım gelir.¹³⁴

¹³² Serahsî, el-Mebsût, c. 4, s. 190; Nevevî, el-Mecmû’, c. 7, s. 10-15.

¹³³ Serahsî, el-Mebsût, c. 4, s. 199; Sahih-i Buhârî.

¹³⁴ Serahsî, el-Mebsût, c. 4, s. 190; Nevevî, el-Mecmû’, c. 7, s. 10-15.

42. Bir hanım Medîne-i Münevvere'den Mekke-i Mükerrerme'ye ihrama niyetli olduğu hâlde hayız oluyor ve temizlenmeden (ihramdan) çıkmadan Türkiye'ye dönüyor. Bunun için bir kurban gönderiyor. Fakat kendisi saçını da kesmemiş? Kestirmiş olduğu kurban hepsi için geçerli olur mu saç için tekrar kurban göndermesi gerekir mi?

Cevap:

Kestirmiş olduğu kurban hepsi için geçerli değildir. Kişi saçını kestirmedikçe ihramdan çıkmış sayılmaz. Hatırladığı anda saçını tıraş etmelidir. Bu takdirde hiçbir şey lazım gelmez. Ancak tıraş olana kadarki vakitte ihramlı hükmünde sayıldığı için ihlal ettiği ihram yasakları varsa ihlal ettiği yasakların her biri için (ayrı ayrı) cezasını öder ve imkân bulduğu zaman umresini kaza eder.¹³⁵

Fakat bu hükümler kadının Mekke-i Mükerrerme'ye tekrar gitme imkânı bulamadığı ve mahsur duruma düştüğü zamandır. Şayet Mekke-i Mükerrerme'ye gitme imkânı varsa, bu kadın ihramdan çıkamaz, ihram yasaklarına uyararak imkân bulduğu bir zamanda Harem-i Şerî'fe gelip umresini tamamlar, tehir için ceza gerekmez. Eğer bu hanım Mekke-i Mükerrerme'de iken hayızlı haliyle umresini yapsaydı, umresi caiz olur ve yalnız bir kurban kesmesi gerekirdi.¹³⁶

43. Bir hanım ihrama girip umreye niyet ediyor tavâf esnasında hayız oluyor. Hanıma hayız olduğu için ihramdan çıktığı söyleniyor. İhramdan çıkıp ellerini kokulu sabunla yıkıyor. Bu hanımın ne yapması gerekir?

Cevap:

Kadın hayız olmakla ihramdan çıkmış olmaz. Dolayısıyla ellerini kokulu sabunla yıkadığı takdirde (el tam bir uzuv

¹³⁵ İbn-i Âbidîn, Reddül-Muhtâr, c. 2, s. 518; Muhtasarul-Kudûrî, s. 47.

¹³⁶ İbn-i Âbidîn, Reddül-Muhtâr, c. 2, s. 551; Muhtasarul-Kudûrî, s. 47.

sayıldığı için) dem (kurban) lazım gelir ve temizlendikten sonra umresini yapması gerekir.¹³⁷

44. Tavâf esnasında hayız olan hanımın ellerini sabun ile yıkaması ve hayız halinde iken tavâf yapması sebebi ile ikisine ayrı ayrı mı kurban kesmesi icap eder?

Cevap:

Her ikisi için ayrı ayrı kurban kesmesi icap eder. Ancak hayız halinde iken yapılan tavâf, temizlendikten sonra iade olunursa keffâret sakıt olur.¹³⁸

Bir şahsın yaptığı cinayetlerin cinsleri ve meclisleri bir olunca, bir ceza yeterli gelir. Fakat cinsleri veya meclisleri farklı olursa her biri için ayrı ceza gerekir. Mesela; İhramlı bir kimse, bir zaruret olmaksızın bir mecliste birkaç uzvuna güzel kokulu bir şey sürse veya bir elinin veya bir ayağının veya iki eli ile iki ayağının tırnaklarını kesse hepsine bir kurban kifayet eder. Şayet bir elinin veya bir ayağının iki veya üç tırnağını kesse her tırnak için yarım sâ' buğday veya bunun kıymetini tasadduk eder. Bunların kıymeti bir kurban kıymetine muadil olursa, bundan dilediği miktar noksan bir şey tasadduk edebilir. Kezalik: bir elin beş tırnağını kestikten sonra daha keffaret vermeden aynı mecliste diğer elinin beş tırnağını da kesecek olsa yine yalnız bir kurban kâfi gelir. Fakat bir mecliste veya başka meclislerde ellerinin tırnaklarını kesip başını tıraş ettirse ve bir uzvuna güzel kokulu bir şey sürse her biri için ayrıca bir kurban lazım gelir.¹³⁹

¹³⁷ Muhtasarul-Kudûrî, s. 43; Hac ve Umre Rehberi, s. 9.

¹³⁸ Nimet-i İslâm, s. 70.

¹³⁹ Ö. Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s. 393-394.

Tekabbel
Allah